

CENTRUM MEDYCZNE KSZTAŁCENIA PODYPLOMOWEGO

Program specjalizacji Z PATOMORFOLOGII

Dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia z patomorfologii

Warszawa 1999

(c) Copyright by Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Warszawa 1999

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów:

Prof. dr hab. Włodzimierz Olszewski - specjalista krajowy w zakresie patomorfologii
Prof. dr hab. Andrzej Kulig
Prof. dr hab. Wenancjusz Domagała
Prof. dr hab. Jerzy Stachura
Dr n. med. Krzysztof Bardadin - przedstawiciel CMKP

Cel studiów specjalizacyjnych z patomorfologii

Uzyskanie umiejętności prawidłowej diagnostyki makroskopowej, mikroskopowej i molekularnej umożliwiającej przekazanie lekarzowi informacji niezbędnych dla podjęcia właściwego leczenia lub wniosków rokowniczych, a w przypadkach badań pośmiertnych wyjaśnienie przyczyny zgonu.

1. Wymagana wiedza

Znajomość współczesnej wiedzy z zakresu : cytologii, histologii i biologii oraz immunologii i immunopatologii jak też biologii molekularnej, niezbędnych dla zrozumienia etiologii i patogenezы chorób .

(Szczegółowy program zawierać będzie wykaz podręczników, i monografii z zakresu wymaganej wiedzy teoretycznej, aktualizowany w okresach 2 -3 lat. Wykaz ten w postaci aneksu dołączany będzie do karty specjalizacyjnej)

Wymagane umiejętności praktyczne

- Sprawne wykonanie badania sekcyjnego oraz interpretacja stwierdzonych zmian makroskopowych oraz zabezpieczenie tkanek do badania histologicznego.
- Prawidłowe sporządzenie dokumentacji badania sekcyjnego.
- Zabezpieczenie narządów i tkanek do badań sądowo-lekarskich
- Wykonanie rutynowych badań bioptycznych (wycinki, wyskrobiny, biopsje gruboigłowe, materiały pooperacyjne) i właściwa interpretacja stwierdzonych zmian.
- Wykonanie biopsji aspiracyjnej cienkoigłowej zmian palpacyjnych, jak też umiejętność obrania materiału drogą biopsji aspiracyjnej ze zmian niepalpacyjnych pod kontrolą USG lub TK, we współpracy z radiologiem i właściwa interpretacja stwierdzonych zmian.
- Umiejętność wykonywania badań śródoperacyjnych (cytologicznych i histologicznych) i właściwa interpretacja stwierdzonych zmian.
- Wykonanie i ocena badań cytologicznych (wymazy, płyny z jam ciała, aspiraty cienkoigłowe, preparaty odbitkowe).
- Umiejętność stosowania technik specjalnych : immunopatologicznych, histochemicznych, mikroskopii elektronowej (metodyki i interpretacja wyników).
- Umiejętność organizowania prezentacji stwierdzanych zmian i prelekcji dla zespołów klinicznych w zakresie badanych przypadków.

(Szczegółowy program zawierać będzie wykaz podręczników, monografii i prac poglądowych z zakresu wymaganej wiedzy praktycznej aktualizowany w okresach 2 -3 lat. Wykaz ten w postaci aneksu dołączany będzie do karty specjalizacyjnej)

2. Formy zdobywania wiedzy i umiejętności praktycznych

a) Kursy doskonalące

- Kurs z histopatologii onkologicznej 2 miesiące
- Kurs z cytodiagnostyki 1 miesiąc
- Kurs z dermatopatologii 2 tygodnie
- Kurs z patologii płodu i noworodka 2 tygodnie
- Kurs z neuropatologii 2 tygodnie
- Kurs z patologii przewodu pokarmowego 2 tygodnie
- Kurs z hepatologii i nefrologii 2 tygodnie

Wymienione kursy nie obowiązują lekarzy odbywających specjalizację w zakładach patomorfologii organizujących poszczególne kursy.

b) Formy samokształcenia

- Kandydat powinien systematycznie kształcić się. uczestniczyć w konferencjach, seminariach, posiedzeniach naukowych, gromadzić piśmiennictwo do pracy poglądowej, powtarzać materiał, pogłębiać wiedzę przez stałe śledzenie literatury fachowej a także korzystać z innych form zdobywania wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji.
- Kandydat powinien przygotować jedną pracę poglądową o tematyce patomorfologicznej.

c) Staże kierunkowe

- Cytopatologia (obejmująca cytologię skryningową ginekologiczną, złuszczeniową i cytologię aspiracyjną) 6 - 9 miesięcy.
- Staż w zakresie patologii onkologicznej 3 - 6 miesięcy.
- Medycyna sądowa 1 miesiąc.
- Patologia pediatria 1miesiąc.

Staż nie obowiązują lekarzy pracujących w zakładach prowadzących poszczególne staże.

d) Kształcenie w wykonywaniu zabiegów i procedur medycznych

Wykaz i liczba badań, które specjalizujący się lekarz ma obowiązek samodzielnie wykonać w okresie 3 lat specjalizacji.

- Badania pośmiertne 50
- Badania cytologiczne 2000 (w tym 1000 badań cytologicznych nie ginekologicznych)
- Badanie cytologiczne BAC 1000
- Badania histopatologiczne 8000
- Badania śródoperacyjne 200

Do wniosku o dopuszczenie do egzaminu specjalizacyjnego należy dołączyć poświadczenie (kierownika specjalizacji, kierownika stażu cząstkowego) wykonania wymaganej liczby badań.

3. Czas trwania specjalizacji

- Lekarz posiadający specjalizację I stopnia z patomorfologii, a pragnący uzyskać tytuł specjalisty, kształci się w patomorfologii nie krócej niż 3 lata.

4. Metody oceny wiedzy i umiejętności praktycznych

W czasie trwania specjalizacji lekarz zobowiązany jest zdać niżej wymienione kolokwia i zaliczyć sprawdziany umiejętności praktycznych:

- sprawdzian z diagnostyki makroskopowej - badania pośmiertne, pobieranie materiału do badania histopatologicznego z materiałów pooperacyjnych (po 12 miesiącach),
- sprawdzian z umiejętności w zakresie cytologii skryningowej (po 12 miesiącach),
- kolokwia z wybranych działów patomorfologii (np. neuropatologia, immunopatologia) (po 24 miesiącach),

(Zaliczenia powyższe powinny odbyć się nie później niż 3 miesiące od wyznaczonego programem terminu.)

- kolokwium z prawa medycznego
- kolokwium z promocji zdrowia
- ocena pracy pogłądowej, której temat powinien być związany z diagnostyką patomorfologiczną lub praktycznym zastosowaniem nowoczesnych metod biologii molekularnej.

5. Znajomość języków obcych

- Oczekuje się, że specjalizujący się lekarz wykaże się praktyczną znajomością przynajmniej jednego z języków: angielskiego, francuskiego lub niemieckiego. (Uwzględniając dostępność piśmiennictwa z zakresu patomorfologii zalecany jest język angielski).

Postępowanie kwalifikacyjne dla lekarzy ubiegających się o rozpoczęcie specjalizacji w patomorfologii

Postępowanie kwalifikacyjne przeprowadza komisja kwalifikacyjna ds. specjalizacji w skład której wchodzi:

- właściwy konsultant regionalny,
- przedstawiciel właściwego towarzystwa medycznego,
- przedstawiciel okręgowej rady lekarskiej,
- przedstawiciel akademii medycznej z właściwego regionu,

- przedstawiciel wojewody.

Komisja ocenia wnioski pod względem formalnym i ustala listę lekarzy, którzy uzyskają zgodę na przystąpienie do specjalizacji.

W przypadku postępowania konkursowego (jeżeli specjalizacja ma być realizowana w ramach rezydentury lub gdy liczba kandydatów przekracza liczbę przewidzianych miejsc szkoleniowych) komisja przeprowadza rozmowy kwalifikacyjne. Jeżeli do konkursu przystępuje duża liczba lekarzy powoływane są zespoły podległe komisji.

Egzamin testowy opracowany przez Krajową Radę Egzaminów Lekarskich organizuje i przeprowadza kierownik wojewódzkiego ośrodka metodyczno-organizacyjnego.

Komisja kwalifikacyjna ds. specjalizacji w oparciu o wyniki testu i rozmowy kwalifikacyjnej ustala listę rankingową służącą do wypełnienia miejsc szkoleniowych.

Warunki kwalifikacji jednostek organizacyjnych do prowadzenia specjalizacji z patomorfologii

Specjalizacje z patomorfologii mogą być przeprowadzane w zakładach patomorfologii, które poza wymogiem ustawowym zatrudnienia dwóch specjalistów (II stopnia) spełniają następujące warunki:

- prowadzą pełen zakres badań patomorfologicznych, badania pośmiertne, badania histopatologiczne i cytopatologiczne,
- obejmują swoją działalnością podstawowe specjalizacje medyczne choroby wewnętrzne, chirurgię, położnictwo i ginekologię, pediatrię,
- wykonuje się co najmniej 50 badań sekcyjnych rocznie i przypadki te omawiane są na posiedzeniach kliniczno-patomorfologicznych. Procent wykonywanych badań pośmiertnych powinien stanowić co najmniej 20% zgonów w szpitalu. Wymóg ten powinien mieć zastosowanie do wszystkich szpitali prowadzących specjalizacje kliniczne.
- wykonuje się co najmniej 10000 badań histopatologicznych rocznie (w tym badania śródoperacyjne),
- wykonuje się co najmniej 5000 badań cytologicznych (w tym biopsje aspiracyjne cienkoigłowe).

Warunki te spełniają wszystkie zakłady patomorfologii akademii medycznych oraz Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego oraz niektóre szpitale wojewódzkie. Szpitale specjalistyczne w tym instytuty resortowe będą mogły prowadzić również specjalizację z patomorfologii po podpisaniu umowy z innymi szpitalami warunkującej dostęp do pełnego zakresu badań patomorfologicznych wymaganych w programie specjalizacji.

Szczegółową listę jednostek uprawnionych do prowadzenia specjalizacji z patomorfologii prześle do CMKP po najbliższym posiedzeniu nadzoru w zakresie patomorfologii (październik 1999)

(c) Copyright by Centrum Medyczne Kształcenia Podyplomowego, Warszawa 1999